

گەشتى رۇح بە نىۋرەھەندەكانى عىشقا

سەعدوللا برايم خان

عشق دەربرى پاكى و گەورەبى ھەر ئىنسانىكە لە سادەترىن پېناسەيدا، پەيامىكى ناوكۆيىي و ھەبوونى ئىرادەبەكى بە ھىزى ئىنسانى بوونە.

لەو كاتەدا عىشق و ھەمەكان و فۇرمە كۆمەلەتەتەكان تىك دەشكىنىت، سەر لە نوئى فۇرمى ئىنسانى بوون و گەپان بە دواى رەھەندەكانى عىشق و جوانناسى پەخشدەكاتەوہ عىشق جىھانىكە سنورەكانى بە كراوھىيى و بى تەلبەند و بى كۆپى كەردنى ئەوئىدى و بى تىك شكاندن و تىرۇر كەردنى عەقلى ئەو ىدبە. لەو جىھانەدا لە برى خوئىن . بوئى ژن بوون و لە برى رۇحى پىاو سالارى رۇحى مئىنە، لە جىھانى عىشقا ساتەكان بە قە ىرەبى نامېنەوہ ساتەكان لە كات و شوئى خۇياندا سووديان ئى وەردەگىرئ دىالوگى عاشقانە و چوونە ناو رۇحى يەكترى ھەلەلەى وەرگرتنى نە شوہ ئى دەدن لە جىھانى عىشقا شەمام مئى، كولان مئى، ووشە مئى . نىگا مئى، خودا نوئىنەرەكانى بە رۇحى مئىنەوہ دەنئىرتە خوارەوہ. لەو جىھانە مئىنەدا دەبىت توورەبى لە كون دىوارەكان خۇيان عەشار بەدن، ، دەبى رەنگى خۇى بگۇرئى بۇ رەنگى سبى، دلۇبە ناوى كچىنى.

لەم جىھانەدا خەمەكان خەمى گشتى و پىرسىارەكان پىرسىارى گشتى و قسە كەردن لە برى قسە كەردن بى بۇ شتە بچووكەكان، قسە كەردنە لە سەر شتە گەورەكان لە سەر داھىئان و عەقلىەتى تى پەرىنە رو پىرۇسەى ئالوگورى عەقلى.

لەم جىھانەدا داھىئانى گەورە ئىنسانى گەورە، پىرۇژەى گەورە، سىياسەت، لە برى بچووكى و چۆك دادان و تەسلىم بوون و كۆپى كەردنى ئەوئىدى و بەخشىنى مانا بە ئىنسانە لاوازەكان.. سىياسەت لە خزمەت فەزائى گشتى و دروست كەردنە تى ئەم جىھانەدا ئىنسانە كۆپى و ھەلگەرەوہى ژيانى ئىنسانە ستەمكارەكان تورە ھەلەدەت. لەوئىدا لە فەزائى عىشقا لە جىھانى پىر لە فەزىلەتدا، لە جىھانى ئىنسانە گەورەكاندا گەورە بە كەردار بە نواندى كەردارى جوامىرى، رۇحى ئى بوردەبى و ...دا لەوئىدا رەھەندەكانى جوانى و جوانناسى دەبنە رايەلئى رۇحى ئىوان ئىنسان و جقات ئىوانى من و ئەو و ئەوئىت و ئەوانىت و لەوئى نەدرئىدا لە جىھانى عىشقا ھەموو پەيوەندىبەكان لە عىشقەوہ سەرچاوە دەگرن، پەيوەندى ئىوان ئايىن و مرۇف ئىوانى مرۇف و نىشتمان.. ھتد لەم جىھانەدا مەرگ دەبى لە ژىر زەمىنىكى نەفرەت ئى كراودا خۇى لە ناو تابوتى شەرمەزارىدا بشارىتەوہ، ئەو واعىز و تەلقىنانەى لە پىشترەوہ لە پىش جىھانى عىشقەوہ لە زھنى تاكەكانى كۆمەلگا چا ندويانە ، لەوئىدا خۇيان دەبن بە كالائى سوک و بى حورمەتى جوانناسان و ئىنسانە گەورەكانى دونىاي عىشق، ئەو ئىنسانانەى خۇيان وەك، دەزگايىكى سەر لە نوئى پەخشكەردنەوہى جەھل و گەپانەوہ بۇ ئەو تونىلە رەشەى كە سىستىمىك دەخوازن سىتمى مەرگ دۇستى وچاندنى مەرگ و تىك شكاندىنى حىكايەتە جوانەكان و حىكايەتەكانى عىشق لە بار بەرپت. ئىوہ ئەو ئىنسانە خوئىناويانەى كە خوداتان بە كانىنىكى جەببار و قەھھار بە ئىنسانەكان ناساندوہ خودا نەھىتان ئى دەكات، خودا خاوەنى ئەو رۇحە مئىنە و ئەو جىھانە عىشق نامىزەبە كە ئىوہ

وئەنە تان شىواندو، بار كەن برون بۇ مەملەكەتنىڭ كە بە ترس گەمارۇ درا بېت، برون بۇ ئەو شويىنە كە ترس پالئەرى سەرەكى پروسەى ژيانى مەرگ ئاساتان بېت.

برون ئيوە جيهان بە خويىن دەناسنەو، ئيوە لە برى خۇشەويستى عەقد و گەراھەت و تورپىي و قېر كىردن و تىك شكاندن بە بنەما دەگرن.

ئيوە جيهان بە بۇنى خويىن، دەناسنەو ئيوە بە مەعريفەى شمشير پەرورەر دەبوون كۆمەلگا لە شيوەى سەربازگە وئنا دەكەن، ئيوە كە ناتوانن گوى لە مۇسقىقا و گۇزانى بگرن باشتر وايە لە چەنگەلستان دابزين يارى بە ئيسقانهكانى يەكترى بگەن وانەى تووند و تيزى بە خويىنى يەكترى بنووسنەو، ئيوە كە روحتان نەبېت رەھەندەكانى عيشق بخويىنەو كە نەست تان نەبېت گوى لە مۇسقىقا بگرن، كە دلئان نەبى خۇشەويستى بھۇننەو، كە چاوەكانتاتان تەنھا ژن وەك قەلە رەش لە ناو تۇپەلە يەكى رەش بىينن، باشتر وايە گللىي لە كەس نەكەن بۇ بەختى خۇتاتان بگريىن ..

ئيرە دونياى عيشقە و دونياى عيشقىش ئينسانە گەورەكان و جوانناسەكان لە خۇ دەگريىن؟

ئيوە كورى فەزاي يەقىنن، ئيوە كە باوهرتان بە گومان نە بېت هيچ مە سفىك لە نيوانى خوتان وئايدىا كەتان دانانين و كەمترين قەلە قى لە ھەست تان نىە ناتوانن لە دونياى جياوازيەكان و دونياى رستە زاوژىكارەكان گەمە بگەن، باشتر وايە، لە تابۇتى يەقىنىيەو پالگەون، لە گەمەكانى زمان و جولەى نەست و رەھەندەكانى عيشق دوور كەونەو برون رستە نەزۇكەكان بگەن بە ماكىنى كوشتنى جياوازيەكان برون ئەوانەى بەزىند و يى مردوون و رۇژانە يەكترى تەلفين دەدەن فاييلى ئينسانى بوون و لە دايك بوونتان بگورين بۇ سەردەمى بەر لە دايك بوونى مرۇقى ئازاد، بخەون بەلگو خەون بە گەرانەو بۇ سەدەى مرۇقى قېر كىردن و كەولگىردنى ئينسانەكانەو بىينين كە ئايداكانى ئيوە لەو سىياقىكى ميژووووەو وەك جووت و كەللا سەرى يەكترىان پەراندەو بخەون بۇ ئەوەى جوانىەكان بكوژن، خەيال بكوژن، مژدە بكوژن، دونياى رەنگالەيى بكوژن.

ئيمەى شەيداي عيشق و عيشق بۇ نىشتمان بۇ جفاك بۇ ئازادى بۇ پروسەى يەكتر قبولكىردن شەيداي قەلەقى و گومان لە دەسەلات و لە نايبين و لە فۇرمە كۆمەلايەتيەكان گوناھمان چىيە خەمەكان و خەساندىنى ئيوە بھۇننەو ئيوە كە قاچەكانتاتان لە شويىنى خۇى چەق بەستراون چاوتان بە رەنگە جياوازهكان ھەلئايىت و لە خۇتانهو بە پەسە پس رى دەبپون ئيوە كە خەون بەو دەبىن بىن بە ژەھرى ناو دەمى مار بە جوانىەكانەو بەدەن، ئيمە گوناھمان چىيە كە دەمانەويىت تا ئەو پەرى سنورى ژيان بزين و دونيا رەنگ بگەيەين رەنگى سۇور. پەمەيىيى ، ئەرخەوانى، وئەوشەيىيى ، ھتد كە ھەريەك لەورەنگانە دەربىرى رەھەندىكى عيشقە . ئيوە كە شووناسى ھەرمەسى روحى ئينسانى كوردن، ئيوە كە رەنگى تابوتتان گرتووە ئيوە كە نەست تان كوشتووە، ھەزەكانتاتان كەلەپچە كىردوون، ئيوە كە دەتانەويىت جوولەى زەوى رابگرن، ئيوە كە خوداتان لە تونپىلىكى رەشەو مانىقىست كىردووە . ئيمە گوناھمان چىيە كە خودا بە سەرچاوەى كامەرانى و عيشق و جوانناسىيەو دەناسين، ئيوە كە دەتانەويىت يەك فۇرم بە خودا بەدەن ئيمە گوناھمان چىيە كە دەخوازين ھەر ئينسانە و فۇرمىكى تايبەت بە خودا بدات لە ريگاي ئايدىاي خۇيەو خودا پەرسىتى بكات ئينسان ھەيە لە ريگاي عيشق بۇ نىشتمان خودا دەپەرەستى ئينسانى وا ھەيە دەپەرەستى خودا پەرسىتى لە ريگاي سىروشتەو بكات، ئيتەر ھەيە دەپەرەستى لە ريگاي بۇن و مەرامەى ژنەو خودا پەرسىتىت.

گىرنگىرتىن كاراكتەرى خوداپەرەستى ئەوەيە كە لە ترسەو سەرچاوەى نەگرتىيى، بەلگو لە خۇشەويستىيەو بى، ئينسان كە سەرسام دەبىي بە وجوانى و سىروشتە دلرفىنە و ئەو جولەى زەوى و ژيان و گەمەكانى روحى ئينسانەكان راستەوخۇ ئەو ھيزە جولپنەرە گەورەى خۇش دەويىت، كە بەو دونيايەى ئاشنا كىردووە ئينسانىك كە ئاويىتەى روحى عاشقەكەى خۇى دەبىت چۇن زكر و ھەنا تىنيزمى گەورەيى خودا نابىت كە ئەم ساتە خۇشەى بۇ فەراھەم كىردووە، ئينسانىك ساتەكانى خۇى ھەلپگىرتەو و گەمەكانى خۇى بباتەو لە ريگاي دۇزىنەو رەھەندە روحىەكانى عيشقەو ئەو خودا دەكاتە يەك پارچە لە عيشق، يەك پارچە لە خۇشەويستى، روحى ئەو بۇ لاي ئەو خودايە ھەلدەفرىت. ئەو تىتر نابىت لە زكر بۇ خودا بەلام ئەو ئينسانە ترس نەبۇتە پالئەرى سەرەكى بۇ ئەو پەرسىتنەى بەلگو خۇشەويستى كاراكتەرى ئەو پەرسىتنە بوو.

بەلام ئۆۋە كە ھىچ پەيوەندىكى روحى و خۇشەويستيان نىيە بۇ خودا، تەنھا ترس پالئەرى سەرەكىتانه، كەواتە خۇشەويستى و عىشق نابىتە رايەلئ نىوان ئۆۋە و خودا، تەنھا ترس و ئەنانىيەت و ھزرى توند و تىژى نەبىت، بۇيە ئۆۋە لە دونىاي عىشق جىگاتان نابىتەو، برۇن بۇ مەملەكەتى خوین، بارىن.. و ترس بارىن.. بار كەن برۇن.